

Mattilsynet
Seksjon dyrevelferd
Postboks 383
2381 Brumunddal

DERES REF.: 2020/136672

VÅR REF.: 22/11137

ÅS, 20.10.2022

Høring av forslag til endring av forskrift om hold av høns og kalkun

Veterinærinstituttet viser til høringsbrev av 20. juli 2022 fra Mattilsynet. Mattilsynet foreslår å revidere enkelte bestemmelser i forskrift om hold av høns og kalkun og foreslår i tillegg nye krav. Høringsfristen er 20. oktober 2022.

Høringssvar fra Veterinærinstituttet

Veterinærinstituttet stiller seg bak mange av de foreslåtte endringene. Det er positivt at enkelte bestemmelser presiseres og utdypes i større grad, slik at det blir lettere å forstå hva som forventes. Mindre rom for subjektive og skjønnsmessige vurderinger av regelverket og kravene som stilles i forskriften er positivt for både produsenter og inspektører, og vil sikre enhetlig praksis og bedre dyrevelferd.

Veterinærinstituttet ønsker å kommentere følgende bestemmelser:

§ 9 a Vagle

«Bestemmelsen gjelder for all produksjon av tamhøns med unntak av slaktekylling.»

Fjørfe har sterk motivasjon for å vagle seg. En ny studie fra Storbritannia (Dixon et al., 2020) undersøkte velferd, atferd, produksjon og kjøttkvalitet hos tre hurtigvoksende hybrider (Ross 308, Cobb 500 og Hubbard Flex) og en middels saktevoksende hybrid (Hubbard JA757). Den saktevoksende hybridene brukte vaglene i betydelig større grad enn de hurtigvoksende hybridene, og fra to ukers alder ble de tilgjengelige vaglene brukt i stor grad av den saktevoksende. De hurtigvoksende hybridene forsøkte å bruke vaglene, men det var utfordrende å holde balansen ved vagling. Plattformer er derfor bedre egnet for sistnevnte, da det er lettere for dyra å holde balansen. Veterinærinstituttet foreslår derfor at saktevoksende hybrider også skal ha tilgang til vagler, og at det presiseres at hurtigvoksende hybrider skal ha tilgang til plattformer.

§ 10 Klima

«Mattilsynet vil ved tilsyn med støvmengden bruke den samme tilnærmingen som benyttes i dyrevelferdsprogrammet for verpehøns. Der er det innført en målemetodikk for støvmengde. Man bruker et hvit ark og vurderer støvmengden på arket etter besøkets slutt ved å dra

fingeren over arket. Ut fra det skal man vurdere om det er minimalt, noe støv eller mye støv. Det bør tilstrebes å ha minimalt med støv i dyreholdet.»

Metoden som brukes for å måle støvmengde oppleves som upresis. Ideelt sett burde det tas i bruk digitale måleinstrumenter for målinger av støvmengde, men dette er muligens et kostnadsspørsmål. Dersom måling av støvmengde skal baseres på metoden som er beskrevet bør denne utdypes nærmere. Eksempelvis bør det angis hvor lenge arket skal ligge, hvor i huset det skal plasseres, hvorvidt det skal brukes ett eller flere ark, osv.

§ 17 Fôr og vann annet ledd:

«Så lenge lyset i dyrerommet er på, skal fuglene alltid ha fri tilgang på drikkevann av god kvalitet.»

Det vises her til en uttalelse fra Veterinærinstituttet om at fuglene bør ha fri tilgang til vann i hele den aktive perioden. Denne uttalelsen er fra 2014 og gjelder velferd for avlsdyr av fjørfe (slakterase). Foreldre dyra til slaktekyllingen fôres svært restriktivt for å unngå blant annet beinproblemer og reproduksjonsproblemer. Restriktiv fôring fører til sult, stress, frustrasjon og redusert dyrevelferd. Dyra kan kompensere for sultfølelse og frustrasjon med økt vanninntak, noe som igjen fører til bløtere avføring, fuktigere underlag og dårligere luftkvalitet. Vanntilgangen begrenses derfor om natten. Setningen «Ubegrenset, rent, friskt vann bør være tilgjengelig for dyra til enhver tid når de er aktive» i uttalelsen gjelder kun for hold av slaktekyllingforeldre som fôres restriktivt, og kan ikke generaliseres til å gjelde hold av slaktekylling, verpehøner og kalkun.

Veterinærinstituttet mener at det er viktig at fugler har tilgang til drikkevann hele døgnet. Dette gjelder spesielt for svake individer eller individer med lav rang som kan ha utfordringer med å følge vanlig spise- og drikkerytme. Veterinærinstituttet støtter derfor ikke den foreslåtte endringen.

Lengden på den mørke perioden avhenger av lysprogrammet i den enkelte besetning. I Norge sier regelverket at lysprogrammet skal følge en 24 timers syklus etter første dagers tilvenning, og med unntak for slaktekylling inkludere en uavbrutt mørkeperiode på minst 8 timer. For slaktekylling kan mørketiden være 6 timer sammenhengende eller 2x4 timer.

Det er ikke angitt noen maksimal lengde på mørkeperioden. Det er derfor etter Veterinærinstituttets syn behov for å angi hva er som maksimal tillatt lengde på en mørkeperiode og angi maksimalt antall timer med mørke som tillates per døgn. Dette er viktig for dyrevelferden generelt, men blir spesielt viktig dersom det blir tillatt å stenge vanntilførselen i mørkeperioden.

I høringsbrevet står det at det «hevdes at fuglene i liten grad drikker når det er mørkt, og vannet skrus av om natten for å unngå søl og at strøet blir vått». Dersom fuglene i liten grad drikker i mørkeperioden, implisitt at de ikke bruker eller er i kontakt med drikkeskålene når lyset er skrudd av, så vil det formodentlig heller ikke være i denne perioden vannsølet forårsakes.

§ 19 Håndtering tredje ledd

Ordlyden i § 19 Håndtering tredje ledd (dvs. setningene om at kalkuner skal bæres i begge beina) kan være egnet til misforståelser. Veterinærinstituttet foreslår derfor følgende justering av teksten:

«Ingen skal bære mer enn én kalkun om gangen. Kalkuner skal bæres med hodet opp unntatt i det øyeblikket de løftes opp. Kalkuner skal fram til de er 14 uker gamle, enten bæres ved å holde rundt begge beina eller ved å holdes tett inntil bæreren med støtte fra bærerens kropp og arm. Kalkuner som er eldre enn 14 uker eller tilhører en flokk med gjennomsnittsvikt over 10 kg per fugl, skal bæres ved å holde rundt beina med støtte under den ene vingeroten.»

Det vises til bilder av bæring av kalkun i en anbefaling fra Humane Slaughter Association i Storbritannia: <https://www.hsa.org.uk/catching-and-handling/turkeys>

Dyrevelferdsprogrammer

§ 29 a annet ledd

«Dyreholdere som holder 1 000 eller flere verpehøner for å produsere egg, skal være tilknyttet et dyrevelferdsprogram. Programmet skal godkjennes av Mattilsynet.»

§ 35 b første ledd

«Dyreholdere som holder slaktekylling, skal være tilknyttet et dyrevelferdsprogram. Programmet skal godkjennes av Mattilsynet.»

§ 37 første ledd

«Dyreholdere som holder kalkun for kjøttproduksjon, skal være tilknyttet et dyrevelferdsprogram. Programmet skal godkjennes av Mattilsynet.»

Dyrevelferdsprogrammene skal stille særskilte krav til produsentene om systematiske tiltak for å bedre dyrevelferden. Det finnes i dag krav om at dyreholdere som holder slaktekylling eller kalkun for kjøttproduksjon er tilsluttet et dyrevelferdsprogram. Det foreslås nå å forskriftsfeste krav om dyrevelferdsprogram også for verpehøns. Slike dyrevelferdsprogram foreslås nå godkjent av Mattilsynet.

Norsk fjørfe næring har utviklet et eget dyrevelferdsprogram for foreldredyrene i slaktekylling- og kalkunproduksjonen som trådte i kraft 1.1.2021. Veterinærinstituttet foreslår at også krav om tilslutning til dyrevelferdsprogram forskriftsfestes for foreldredyr i slaktekylling- og kalkunproduksjon.

Øvrige kommentarer

Veterinærinstituttet støtter at kravet om sandbading opprettholdes. Sandbading er en høyt prioritert atferd, og det vil trolig være i strid med Dyrevelferdsloven paragraf 23 om naturlig atferd å fjerne krav til sandbad i innredede bur. Som det går frem av høringsbrevet rapporterer imidlertid næringen at det kan være «utfordrende å få sandbadene i innredede bur til å fungere». Dette problemet starter allerede i oppalet av livkylling som skal bli verpehøns i innredede bur. Innredete bur gir, på grunn av lav høyde, heller ikke fuglene mulighet til å strekke og flakse med vingene på en naturlig måte. Det kan derfor reises tvil om

hvorvidt innredete bur tilfredsstillter dyrevelferdslovens § 23. I lys av EU sitt arbeid «end of cage age» bør norske myndigheter forberede utfasing av innredede bur.

Med vennlig hilsen

Silje Granstad
Fagansvarlig for fjørfe

Solveig Marie Stubsjøen
Fagansvarlig for dyrevelferd

Merete Hofshagen
Avdelingsdirektør